

A karácsony ünnepe

Hozzáadta: Velkei Tamás
2006. december 20. szerda 15:34

Az adventus, latin eredetű szó, jelentése eljövétel, megérkezés. Az ünnep eredete az V-VI. századra nyúlik vissza. Az advent Jézus születésének ünnepére (karácsony) való felkészülés időszaka. Tágabb értelemben a reményteli várakozás, a lelki készülődés ideje.

Négy hétig tart, a december 25. előtti negyedik vasárnapkal kezdődik. Advent idején minden vasárnap egy-egy angyal száll le a földre. Az angyalok békeséget hoznak, s keresik az emberek szívében lakozó tiszta szeretetet. Az adventi koszorú készítése a XIX. században jött divatba, de a hagyomány gyökerei a pogány korba nyúlnak vissza, amikor örökzöld ágakkal, fagyönggyel ünnepelték a téli napéjegyenlőség idejét. Ma hagyományosan fenyőgallyakból készül a koszorú négy gyertyával, melyek advent négy hetét jelképezik. Minden héten egy-egy újabb gyertyát kell meggyújtani a koszorún. Az ajtóra erősített, gyertya nélküli koszorú a szíves vendégvárást reprezentálja. Karácsony, December 24-26. Míg advent a reményteli várakozás ideje, a Szenteste maga a megvalósult és beteljesedett csoda, a Megváltó születésének napja. A karácsonyi éj csodája máig melegséggel tölti el minden ember szívét. Ez az az ünnep, amelynek valódi tartalma a legelevenebben él. Karácsony este minden elcsendesedik, és ha olyan szerencsénk van, hogy hó is hull, a csend még tökéletesebb. A mai értelemben vett keresztény karácsonyról a IV. század óta emlékezünk meg, eredetileg december 25. Jézus születésnapja, az előző este karácsony vigíliája, más szóval karácsony böjtje vagy Szenteste, 26. pedig az ünnep második napja. Szűz Mária, Józsefnek a názáreti ácsnak volt a jegyese. Mária gyermeket fogant a Szentlélek erejéből, majd József a júdeai Betlehembe ment Máriával. Ott tartózkodásuk alatt jött el a szülés ideje, mivel azonban nem kaptak szállást, Mária egy jászolban hozta világra gyermekét. A pásztoroknak, akik a pusztán legeltették a nyáját, megjelent az Úr anyala, és tudatta velük, hogy megszületett a Megváltó. A pásztorok meg is találták Betlehemben Máriát és a Kisdedet, és hódolatukat fejezték ki az Isten fiának. A Napkeleti bölcseket pedig egy fénylő csillag vezette az akolhoz, ahol Jézus született. Az ajándékozás szokásának eredete egyes források szerint a Napkeleti Bölcsek történetére vezethető vissza, akik a csecsemő Jézusnak ajándékokkal hódoltak Betlehemben. Karácsonyi népszokásaink

Luca székének készítése A magyar néphagyományban Luca napja a rontó nőalaké – boszorkányé. A legtöbb babona, hiedelem, varázslás hozzá kötődik. Azt tartják, hogy ilyenkor szabadon garázdálkodnak a gonoszok. Az év egyik legsötétebb napja kiváló alkalmat teremtett a jóslásokra, boszorkányüzésre. Ezen a napon bizonyos női munkákat tiltottak, például nem volt szabad fonni. Ha ezt megszegték, Luca kóccá változtatta a fonalat, és az asszonyokhoz vágta az orsót. A háznál eldugták a söprűket, hogy Luca ne tudjon elrepülni vele. Luca napján fehér lepedőben, bekormozott arccal ijesztgették a fiúk a lányokat. Ehhez a naphoz kötődik a legismertebb hagyomány is, a Luca-szék készítése. A széket 13-án kezdték el faragni, úgy, hogy minden nap csak egyetlen műveletet lehetett elvégezni rajta, ám szentestére készen kellett lennie. Aki az éjféle misére magával vitte és ráállt, megláthatta, ki a boszorkány. Sok helyen a lányok ezen a napon 12 gombócot főztek, s mindegyikbe egy férfi nevét rejtették. A hiedelem úgy tartotta, az a férfi lesz a lány férje, amelyiknek a nevét rejtő gombóc legelőször jön föl a víz színére. Karácsonyfa állítás Ha hinni lehet a feljegyzéseknek, akkor az első karácsonyfát a freiburgi pékcéh inasai állították a város kórházában még a XV. században. A hagyományosan pirossal ékesített karácsonyfa átvitt jelentése az életfa, a természet évről-évre megújuló körforgása. A fán látható girland a paradicsomi rosszra csábító kígyót jelképezi, az alma a tudás fájáról szakasztott gyümölcsre emlékeztet (ennek mintájára alakultak ki később a piros, arannyal díszített üveggömbök), a gyertyák pedig a fényt, a napot, a keresztény felfogás szerint Jézust szimbolizálják. A karácsonyfát hagyományosan Vízkeresztkor (január 6.) szokás lebontani. Kántálás

Elsősorban a felnőttek jártak kántálni este, az éjféle óráig. Kántálásnak nevezték a karácsonyi énekes, verses köszöntőt. Az elnevezés a köszöntő énekes jellegére utal, mivel énekkel köszöntötték a ház lakóit. Betlehemezés Jézus születésének történetét bemutató, ma is élő, egyházi eredetű népi játék. Szereplői általában pásztoroknak öltözve, házilag készített jászollal vagy betlehemi kistemplommal járnak házról házra. Szent énekekkel, tréfás párbeszédekkel elevenítik fel Jézus születésének eseményeit

Regölés István napjától, december 26-tól újévig jártak a regösök. A regölés lényegében természetvarázsló énekmondás, köszöntés – bőségvarázsló, párokat összehoronzó, adománygyűjtő szokás volt. Különböző énekeket adtak elő, és jókívánságokat mondtak a ház lakóinak. A terített asztal

A karácsonyi asztal a néphagyományban fontos szerepet játszott az ünnepkor. Mind az asztal díszítésének, mind az étkezésnek szigorú rendje volt. E napon az asszony nem áthatott föl az asztaltól, amíg az étkezés tartott. A feltálat fogásoknak mágikus erőt tulajdonítottak. Az asztalra gabona magvakat helyeztek, ebből adtak a baromfiaknak, hogy jól tojjanak, az asztal alá pedig szalmát tettek, annak emlékére, hogy Jézus jászolban született. Az étkek közül előnyben részesítették azokat, amelyekből bőséget, jó termést reméltek. Ezért alakult ki a mák, a dió, a hal (a halpikkely miatt), a bab, a borsó, a lencse kultusza a karácsonyi fogások közt. Később nyugati hatásra a pulyka vagy a borleves is elterjedt. A mézzel készült bábok az élet édességére emlékeztettek. Régen a kalácsból, almából az első falatokat szétosztották egymás között azt jelképezve, hogy a család mindig összetartson. Sok helyen este az asztalt nem szedték le, hogy ha a kis Jézus betérne éjszaka hozzájuk, éhen ne maradjon. A karácsonyi asztal terítője mindig fontos volt eleink életében. A karácsonyi abroszt az év során legtöbbször vetőabrosznak használták (ebből vetették az első gabona magvakat, hogy bő termés legyen). Mára a terítésnek nincsenek hasonló szabályai, pusztán a háziasszony jó ízlésére van hagyva, mikén teríti meg az ünnepi asztalt.